

Proces prijímania nových slov v Interlingve

Interlingua nie je uzavretý jazyk. Tak ako všetky živé jazyky, aj ona potrebuje reagovať na nové pojmy, technológie a spoločenské zmeny. Rozdiel je v tom, že Interlingua nerastie živelne — jej rozvoj sa riadi presnými princípmi, ktoré zaručujú stabilitu, zrozumiteľnosť a kontinuitu s normou IALA. V súčasnosti sa o to stará UMI - Union Mundial pro Interlingua, Svetová únia pre Interlingvu, so zastúpeniami v mnohých krajinách celého sveta (vrátane Slovenska).

Proces prijímania nových slov je vďaka tomu transparentný, odborný a medzinárodný.

1. Základný princíp: medzinárodnosť

Nové slovo môže byť prijaté len vtedy, ak je doložené v hlavných zdrojových jazykoch: angličtina, francúzština, taliančina, španielčina/portugalčina, latinčina (ako historický koreň).

Slovo musí byť prítomné minimálne v dvoch až troch z nich v podobnej forme a s rovnakým významom. Tým sa zabezpečí, že Interlingua zostáva prirodzeným prienikom európskej slovnej zásoby, nie subjektívnym výberom.

2. Lexikografická analýza

Keď sa objaví nový pojem napr. v technike, vede, kultúre či inde, odborníci UMI vykonajú analýzu:

- tvaru slova v zdrojových jazykoch,
- jeho etymológie,
- jeho významového rozsahu,
- jeho kompatibility s existujúcou slovtvorbou Interlingvy.

Ak je slovo medzinárodné, hľadá sa jeho najprirodzenejšia interlingvistická forma, napr.:

- „biodiversity“ → biodiversitate
- „algorithm“ → algoritmo
- „quantum“ → quantum (prevzaté priamo)

3. Tvorenie nových slov z existujúcich koreňov

Ak nový pojem nemá jednotnú podobu v európskych jazykoch, Interlingua ho tvorí transparentne pomocou existujúcich koreňov, prefixov a sufixov. Napr. z IT oblasti:

- „cloud storage“ > **immagazinage in nube** (uskladnenie v oblaku)
(magazin = sklad, zásobáreň; im- = u- ; -age = abstraktné podstatné meno)
- „cloud computing“ > **computo in nube** (výpočet v oblaku)
- „data center“ > **centro de datos** (centrum dát)
- „end-to-end encryption“ > **cryptation de puncto a puncto** (šifrovanie z bodu do b.)
- „renewable“ > **renovabile** (obnoviteľný) (re- = znovu, nov = nový, -abile = schopný)
- „self-driving“ > **autoguidate** (samoriadený) (guidar = viesť, -ate = prídajme trpné)
- „backup“ > **copia de securitate / retro-copia** (bezpečnostná / spätná kópia)

Takto vznikajú slová, ktoré sú v súlade s konceptami Interlingvy, bez zanášania anglikanizmov alebo iných lokálnych vplyvov, a tak stále ľahko pochopiteľné.

4. Otvorenosť aj „internacionalizmom“ z iných jazykov

Interlingua primárne čerpá z medzinárodnej slovnej zásoby, vrátane slov pochádzajúcich z mimo románskych jazykov, napr.: **banana** (africké jazyky), **cafe** (zromanizovaná arabčina), **guru** (sanskrit), **kasha** (slovanské jazyky – kaša), **lager** (nemčina – pivo; nie význam tábor, lebo tento nie je medzinárodný), **mazurka** (poľština), **robot** (čeština), **safari** (svahilčina), **taiga** (sibírske jazyky), **tomate** (nahuatl), **tsunami** (japončina), **tundra** (nenetský jazyk), **vodka** (ruština), **yoga** (sanskrit), a mnohé ďalšie.

Interlingua používa jedno základné kritérium:

Ak je slovo medzinárodné, patrí do Interlingvy, bez ohľadu na pôvod.

5. Princíp minimálnej intervencie

Ak existuje viacero možných foriem, UMI volí tú, ktorá:

- je najbližšia medzinárodnej podobe,
- je najzrozumiteľnejšia pre Európana,
- najlepšie zapadá do systému Interlingvy.

6. Odborné odporúčania UMI

UMI nefunguje ako autoritatívna akadémia, ktorá prikazuje. Skôr vydáva odborné odporúčania, ktoré:

- rešpektujú normu IALA,
- sú konzultované s lingvistami a komunitou,
- sú publikované v slovníkoch, terminologických príručkách a štýlových odporúčaníach.

Vďaka tomu je jazyk jednotný, ale nie rigidný. Tento princíp zabraňuje zbytočnému „vynachádzaniu“ nových tvarov a nenáležitému rozširovaniu slovnej zásoby.

7. Publikovanie nových slov

Nové slová sa zvyčajne objavujú v aktualizovaných slovníkoch, terminologických zoznamoch, odborných článkoch, odporúčaníach UMI, jazykových príručkách.

Interlingua tak rastie organicky a konzistentne, nie skokovo.

8. Prečo je tento proces dôležitý

Vďaka tomuto prístupu a systému je Interlingua stabilná, predvídateľná, kompatibilná s európskymi jazykmi, pripravená na moderné pojmy, a stále ľahko pochopiteľná a zrozumiteľná.

Je to jazyk, ktorý sa rozvíja ako živý organizmus, ale s vedeckou presnosťou.
